DE CONSTITUTIONEEL.

NIEUWE 'SGRAVENHAAGSCHE COURANT.

No. 65. **Vrijdag 14 December.** **1855.**

Uitgever : **C. H. SUSAN, Jr.**, te 's Gravenhage.
Hoofd-Correspondenten : **M. Schooneveld & Zoon**, te Amsterdam.
Brieven **franco** aan het Bureau : Jan-Hendrikstraat, No. 259, te 's Gravenhage.

Deze Courant verschijnt alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.
Abonnementsprijs voor 3/m. **ƒ 4.50**; franco per post **ƒ 5.50**.
Advertentiën van 1—6 regels **ƒ 1**. Voor elken regel meer **15 cents**; behalve **35** [illegible] zegelgeld.
Aankondigingen van geboorte, huwelijk en overlijden worden geplaatst tegen betaling van **ƒ 1**, het zegelgeld daaronder begrepen.

De zitting der Tweede Kamer van gister was in sommige opzigten niet onopmerkelijk.

Vooreerst kwam de heer VAN HOËVELL met een nieuw voorstel te berde, tot het houden eener *enquête* over de aanbesteding van duiten-plaatjes. De heer MACKAY drong er op aan, dat dit voorstel spoedig behandeld wierd, met welken wensch de Kamer blijkbaar instemde: heden is dat voorstel reeds in de afdeelingen onderzocht. Na het eergister in de Kamer gebeurde, de be[illegible] van de aangenomene motie des heeren ELOUT, kan er wel geen twijfel bestaan of dit nieuwe »oorlogswerktuig« zal door eene groote meerderheid der Kamer worden afgekeerd. Zij zal beseffen dat, hoe ook ingekleed, er geen reden is heden een blijk van wantrouwen te geven, daar zij gister vertrouwen schonk, en ligtvaardig van het regt van parlementair onderzoek gebruik te maken, en het vooral niet te bezigen als een middel om op het gebied der administratie te treden, het als een middel ter bestrijding van de Regering aan te wenden. »Enquête (zeide de heer GROEN VAN PRINSTERER te regt, bij de overweging van de wet nopens dat onderzoek) is reeds eenigermate een verwijt aan de Regering, dat zij niet is op de hoogte van het onderwerp, of de Kamer niet op de hoogte heeft willen brengen. De bouwstoffen worden gerekend doorgaans bij de Regering voor de hand te zijn, om elk onderwerp behoorlijk toe te lichten en datgene te geven, wat de Kamer, bij gebreke er van, zoekt door eene enquête.« En dezelfde spreker waarschuwde er voor, dat men zich wachten moest, door misbruik, »eene impulsie te geven aan vooroordeel, driften, belangen en hartstogten.«

Voorts werd beraadslaagd over de begrooting van het Departement van Koloniën. Daarbij kwamen vele onderwerpen ter sprake, en wel voornamelijk de verbetering van het lot der slaven in Suriname, in afwachting van de volkomen vrijstelling. Het bleek daarbij, dat het een punt van overweging bij het kabinet uitmaakt, wat kan en dient gedaan te worden ten gevolge van de aangenomen motie van orde van 29 November, luidende: »De Kamer, van oordeel, dat ook met het doel om de emancipatie der slaven voor te bereiden en te bespoedigen, onverwijlde verbetering der reglementen wenschelijk is, gaat over tot de orde van den dag.«

Ook kenschetste zich deze beraadslaging door een afscheidsgroet van den heer VAN HOËVELL aan den Minister van Koloniën, bij diens aanstaande verwisseling van den ministerzetel voor dien van opperlandvoogd. Betuiging van geen persoonlijken strijd, maar louter een van beginselen te hebben gevoerd. — Wij hopen dat de Minister, ook als Gouverneur-generaal, zich zal toeleggen om, zonder miskenning van hetgeen de verandering van tijd medebrengt, en bij de ontwikkeling van zoo veel rondom onze bezittingen henen, met bedachtzaamheid en klem, tevens zal weten te leiden, zich toeleggen zal om voor de zedelijke en stoffelijke belangen, van de aan zijne zorgen toevertrouwde millioenen te zorgen, zonder aan onberaden hervormingslust toe te geven, welke zeker in die gewesten niet dan de schromelijkste gevolgen zou hebben. De antwoorden des Ministers waren dan ook in dien geest.

Mogt het den heer PAHUD nog gegeven zijn vóór zijn vertrek naar Indie eene nadere schrede te doen ter verbetering van het lot der slaven in Suriname. De bijzonderheden, door den heer GROEN gister herinnerd, zijn wel van eenen aard, om, ook al zijn zij, nopens de definitive maatregelen in den geest van het rapport der Staats-commissie en in het belang der slaven zelve, behoedzaamheid aan te bevelen, om niet in de feiten der Britsche en Fransche wetgevingen te vervallen, zoo zijn de bedoelde bijzonderheden, zeggen wij, wel geschikt om aan te bevelen met de trapsgewijze verbetering voort te gaan, al vast meer en meer voor de opleiding der jeugd te doen, daar in deze vooral de kiemen voor het genot van de vrijheid moeten worden gelegd. Dit is het oordeel van een gezag in dezen: IRA ALDRIDGE. De menschheid eischt dat hier niet stil gezeten worde.

Ten slotte is het Hoofdstuk van Koloniën met 46 tegen 14 stemmen aangenomen, en daarna ook het XIIde Hoofdstuk, Onvoorziene uitgaven, met genoegzaam algemeene stemmen; — waarmeê de geheele begrooting over de uitgaven, na eene beraadslaging, welke vier weken geduurd [illegible], was goedgekeurd. Zeker werden daartusschen [illegible] eenige andere aangele[illegible] incidentele debatten; doch de beraadslaging over de begrooting was toch — met het oog op de uitkomsten daarvan, — bijzonder langdurig te noemen, en zij is nog niet geheel afgeloopen, daar nu nog de begrooting voor de middelen moet behandeld worden.

Over 't geheel kan men zeggen dat de Regering, aan vele aanvallen in den aanvang blootgesteld, met goed gevolg uit deze beraadslagingen is te voorschijn getreden; en dat wel met ronde openlegging van beginselen en met meêdeeling van al die inlichtingen, welke in de beraadslaging voor 's lands belang maar eenigzins konden ten nutte verstrekken.

Nog eenige voordragten van meer of minder belang werden gister afgehandeld; en heden zouden andere in beraadslaging komen, alvorens de wet betrekkelijk de middelen aan de orde worde gesteld.

Zeevisscherijen.

Sedert jaren is de wenschelijkheid gebleken van eene herziening der op het stuk der Zeevisscherijen bestaande wetten en verordeningen. Eene commissie, te dier zake benoemd, heeft in een Verslag een volledig overzigt geleverd van deze geheele zaak, en de Regering, die zich omtrent de meeste punten met de denkbeelden en voorstellen der commissie vereenigde, omtrent het stelsel, dat met betrekking tot de Zeevisscherijen behoort te worden aangenomen, heeft thans, ter regeling van dit onderwerp, een voorstel van wet bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal ingediend.

De achteruitgang der visscherijen onder het beschermende stelsel tot het laten varen van dat stelsel nopende, stelt de Regering voor om de proef te nemen van een ander, dat zoowel door de ondervinding als door de lessen der Staathuishoudkunde wordt aanbevolen; en zij acht nu het tijdstip gekomen, om alle ondersteuning, vroeger aan onderscheidene takken onzer zeevisscherijen toegekend, te doen ophouden; de uitoefening van het visschersbedrijf op eigen krachten te doen rusten en haar dan ook niet langer te onderwerpen aan de beperkingen, welke men vroeger noodig achtte.

Volgens art. 1 van het wetsontwerp wordt dan ook aan elkeen volkomen vrijheid gelaten, de verschillende takken van zeevisscherij naar eigen goedvinden uit te oefenen. In den regel toch behooren de tijd wanneer, de wijze hoe, de plaats waar, de soort van visch welke men visschen wil, onbelemmerd te zijn. Daarbij verbindt zich evenwel slechts ééne beperking, namelijk dat (art. 4) van 15 Nov. tot 1 Februarij voor de zeevisscherij langs de Nederlandsche kusten geen ander want mag worden gebruikt dan de beug of het hoekwant. Die beperking is door de Regering opgenomen in de wet, op het gezag van het schier eenparig getuigenis van deskundigen, dat men zorgen moet, om de zee niet, zoo als men het noemt, dood te visschen. Het schijnt toch zonder eenigen twijfel, dat het visschen met netten, welke den bodem der zee ontvolken ten tijde dat de vischsoorten, welke het meest onze kusten bewonen, hare kuit schieten, eene zeer groote vernieling van visch ten gevolge heeft, welke men in het belang van het behoud der visscherij moet trachten te voorkomen.

Bij art. 2 wordt de keuring, die *nu* van de haring verpligtend is, facultatief gesteld, en komen dan de kosten daarvan ten laste van hen, die de keuring erlangen. Dat voorstel is daarop gegrond, dat men nog altijd buitenslands hooge waarde hecht aan de »hollandsche« gewaarmerkte haring; weshalve het in het belang des handels schijnt te zijn, om de gelegenheid te laten bestaan, zoodanige »waarmerking« te behouden. Dat, dien ten gevolge, straf wordt gesteld op namaking van dat waarmerk spreekt van zelf en daarin voorziet dan ook art. 3 van het ontwerp.

De artt. 4 tot 7 behelzen voorschriften, houdende verbod om in het belang der visscherij op bepaalde tijden met zekere soort van netten te visschen; wij [illegible]

Bij de artt. 9 en 10 wordt de bevordering van de belangen der zeevisscherijen opgedragen aan een »*Collegie voor de zeevisscherijen.*« Het zal de Regering dienen van consideratiën en advies omtrent alle met de zeevisscherij bestaande onderwerpen, en moet de ontwikkeling van dezen tak van nijverheid, ook door het opsporen, bekend maken en helpen invoeren van elders tot stand gebragte verbeteringen, zoo veel mogelijk trachten te bevorderen. Dat collegie zal zijn zamengesteld uit negen leden, door den Koning te benoemen, en waarvan minstens de helft bestaat uit personen, op geenerlei wijze in de belangen der zeevisscherijen betrokken. Het bedrag der administratiekosten en der andere uitgaven van het collegie worden jaarlijks op de Staatsbegrooting uitgetrokken. Het collegie benoemt op alle plaatsen, waar het dit noodig acht, personen, belast met het keuren van haring en het stempelen der vaten.

De artt. 12 tot 15 strekken om den weg aan te wijzen, hoe uitvoering zal worden gegeven aan de bepalingen der wet, welke straffen bedreigen; welke de bestemming zal zijn der boeten, enz. Bij art. 16 wordt aan den Koning de bevoegdheid gelaten, om, na verhoor van den Raad van State, in het belang der zeevisscherijen, de gedurende eenige maanden aan de visschers verboden Corde-visscherij toe te laten, indien mogt blijken, dat deze in dien tijd en op de plaats, waar onze visschers haar gewoonlijk uitoefenen, door vreemden werd uitgeoefend. Ook zal de Regering, krachtens dit artikel, wijziging kunnen brengen in den *nu* voor den verboden vischtijd gekozen termijn, indien de wetenschap mogt aantoonen, dat een ander tijdstip dan het tegenwoordige datgene is, waarop de meeste vischsoorten, die onze kusten bewonen, hare kuit schieten.

Eindelijk worden, bij art. 17, de wet van 12 Maart 1818 met al de daaruit voortgesproten reglementen en besluiten, voor zoover die met het voorgedragen wetsontwerp in strijd zijn, en de wet van 10 April 1854, ingetrokken.

Buitenland.

ALGEMEEN OVERZIGT.

Niettegenstaande alle waarschuwing van Fransche en Engelsche ministeriële bladen tot behoedzaamheid in het opvatten van geruchten als feiten, — en niettegenstaande de groote oorlogstoebereidselen voor een volgenden veldtogt, blijven de vredes-geruchten stand houden, ja verdubbelen zij te Londen vooral in kracht. Men heeft daar inzonderheid op sir J. Russell het oog geslagen, als op den staatsman, die aan het hoofd van een vrede-gezind ministerie zou treden; men verhaalt dat de grijze markies van Landsdowne daartoe zijnen invloed zou bezigen, en dat de Engelsche en Fransche regeringen het over de grondslagen van vrede eens zouden zijn. Over den aard daarvan loopen de geruchten wel het meest uiteen; maar men meent toch, dat zij niet vernederend voor Rusland zouden zijn. Mogt de vrede bovendrijven, dan zou lord Palmerston als eerste minister aftreden en hij, in plaats van den markies van Landsdowne, de leiding van het Hoogerhuis op zich nemen.

HET OOSTERSCH OORLOGSTOONEEL.

Te Marseille zijn berigten aangebragt uit Konstantinopel van den 3den dezer. Het Engelsche eskader was aldaar aangekomen, ook was de Engelsche kavallerie en de kavallerie van het Turksch-Engelsch contingent aldaar uit de Krim teruggekeerd.

Op den 30sten November waren de operatien in de Krim

ten einde gespoed; de bondgenooten zetten achtereenvolgens de vernieling van Sebastopol voort. De Russen trokken zoo veel mogelijk hunne troepen van de linien van verdediging terug en concentreerden zich te Baktschie Seraï en Simferopol. Het legercorps der bondgenooten aan de Belbeck was verminderd.

Te Kertch, Kinburn en Eupatoria was alles rustig. In de zee van Azoff begon ijs te drijven. De gezondheidstoestand van het leger in de Krim was uitmuntend.

Het eskader van den schout-bij-nacht Stewart zoude den 4den naar Smyrna vertrekken; het zal in de wateren van Griekenland en Italie gaan stationneren.

Generaal Williams en Kerim-Pacha, de verdedigers van Kars, zullen tot marechal of maarschalken verheven worden.

Het is thans zeer moeijelijk geworden in het Engelsche leger in de Krim om verlof te bekomen.

— De *Morning Post* bevestigt den val van Kars. De heerschende hongersnood heeft generaal Williams genoopt een parlementair naar het kamp van generaal Murawieff te zenden, met het aanbod om te kapituleren. Generaal Kwety en een ander officier waren er in geslaagd te ontsnappen, door zich een doortogt te banen door de Russische voorposten.

Wij achten het niet van belang ontbloot hier eene korte beschrijving der plaats te doen volgen. De door Sultan Amurat III tusschen de jaren 1578—1589 tegen de Persen gebouwde grensvesting Kars, ligt in bergachtige streken aan den regter oever van Kars-Tschai of de Kars-vloed. Zij is omgeven door eene dubbele ringmuur, aan de zijde voorzien van ronde en vierhoekige torens. Zij werd in den oorlog van 1828 binnen 4 dagen tijds door den Russischen veldheer vorst Paskewitsch genomen, en door de Turken sedert den aanvang van den tegenwoordigen krijg met aardenwerken op wijden afstand van elkander, op dezelfde wijze als Silistria, in het vorige jaar versterkt.

Van deze aardenwerken zijn in de officiële berigten opgegeven: aan den regteroever van den vloed de verschansing der hoogten van Kuraday west en noord-westelijk het vlak terrein voor de stad met eene driedubbele rei van schansen, op den linkeroever van den vloed, de onderscheiden linien van redouten op de hoogten van Tscharhmail noordelijk, zoo mede oost- en zuid-oostelijk ongeveer een halve oostenrijksche mijl van de stad onderscheidene reijen door middel-wallen verbondene redouten op de hoogten van Tschoruch. Tusschen de twee laatste schansposition liggen het sterke aardenwerk, de citadel genaamd, en eenige lunetten.

— Een brief uit Odessa, door een Weener dagblad medegedeeld, zegt, dat Nicolaieff door de onlangs aangelegde vestingwerken een geheel ander voorkomen gekregen heeft. Vijf wersten van de stad, op het punt alwaar de Ingul in den Bug stroomt, beginnen die werken; zij zijn met 400 kanonnen gewapend, en vormen een drievoudigen slagboom, die den vijand, van welke zijde hij de stad ook naderen mogt, drie malen stuiten zou. In Nicolaieff zijn gansche straten afgebroken en op de vroeger met kleine woningen bezette ruimte zijn kazernen, hospitalen en magazijnen, alles bomvrij, gebouwd.

Ook in de Oostzee maakt het Russische gouvernement van de staking der vijandelijkheden gebruik, om de punten wier zwakheid bij de krijgsbedrijven van het afgeloopen jaar gebleken is, te versterken.

— Het Fransche regeringsblad heeft dezer dagen een belangrijk officieel stuk medegedeeld, te weten, de lijst der Russische admiraliteit voor de dienst der zeemagt van 1852 en 1853, bevattende eene opgave der schepen, waaruit destijds de Russische vloot der Zwarte zee bestond. Uit de bescheiden van den laatsten tijd zoude blijken, dat de vloot slechts 55 of 60 bodems heeft geteld, maar volgens den staat, door den *Moniteur* medegedeeld, zoude deze vloot bij het uitbreken van de vijandelijkheden niet minder dan 187 bodems geteld hebben, van welke 127 bemand waren en daaronder 16 linieschepen, 7 fregatten, 5 korvetten, 12 brikken, 6 groote oorlogsstoomhooten, enz. Deze vloot is thans, zoo als men weet, vernield. Van de 16 linieschepen zijn 15 door de Russen zelven vernield, het 16e, de *Maria*, is door de bommen der bondgenooten, eenige dagen voor de bemagtiging van Sebastopol, in brand geschoten. De overige schepen zijn verloren gegaan voor Sebastopol, in de Zee van Azof, in de monding van den Dnieper, bij den Don en in de Modderzee.

GROOT-BRITTANJE.

In afwachting van hetgeen de onderhandelingen zullen opleveren, worden hier te lande maatregelen genomen, om, des gevorderd, in het volgend jaar den krijg met veel kracht voort te zetten. De ministeriële *Globe* deelt daaromtrent eenige belangwekkende bijzonderheden mede. Daaruit blijkt, dat, alles te zamen genomen, den aanstaanden zomer ongeveer 40 linie-schepen en zware fregatten, volgens het nieuwe stelsel gewapend, en omstreeks 20 korvetten en kleinere oorlogsvaartuigen, met niet minder dan 170 à 180 kanonneer- en mortierbooten van weinig diepgang, elk gewapend met 1 à 4 stukken van zwaar kaliber, beschikbaar zullen wezen. Wat de landmagt betreft, onder bevel van Sir W. Codrington, deze zal ongeveer op 100.000 weerbare manschappen gerekend kunnen worden. Gezegd blad meent zich aan geen overdrijving schuldig te maken, door te stellen, dat het leger der Franschen, Engelschen en Sardiniers aanmerkelijk meer dan 200,000 man zal tellen.

LATERE BERIGTEN.

Parijs, 13 Dec. De maarschalk Pelissier meldt van Sebastopol 8 Dec., dat, dien dag 2 à 3000 man Russische infant. en 500 man kavall. Baza, Orkowska en Skavka hebben aangetast; de vijand is na een hevig geweervuur dat ruim 1 uur duurde, weder afgetrokken. Zijn verlies bedraagt 30 gevangenen, waaronder twee officieren; het getal zijner dooden en gewonden is onbekend. De verliezen der Franschen zijn onbeduidend.

Ter nakoming van de bevelen des Keizers, zijn twee nieuwe divisien gevormd, de eene onder bevel van den generaal Chasseloup Laubat, de andere, bestaande uit de brigades Janni en Labadie, ten einde in de Krim de Keizerlijke garde te vervangen.

De vier uit de Krim teruggekeerde regementen van linie worden te Parijs verwacht.

De verliezen door de keizerlijke garde geleden, getuigen van de roemrijke rol, welke zij heeft gespeeld. Die verliezen bedragen 140 officieren en 2471 onder-officieren en manschappen, welke gesneuveld en gewond zijn. De vier regementen van linie, die sedert Mei 1854 tot aan hun terugkeer aan den veldtogt deel namen, woonden alle merkwaardige gevechten in de Krim bij.

Marseille, 12 Dec. Berigten uit Egypte van den 23 Nov. melden, dat de commissie voor het kanaal door de landengte van Suez aan Said-Pacha is voorgesteld. De voorbereidende werkzaamheden waren bijna afgeloopen. De commissie zal de onderzoeken. De Nederlandsche hoofdingenieur van den waterstaat, F. W. Conrad, was tot voorzitter dier commissie gekozen.

Uit Konstantinopel wordt gemeld, dat het eskader van den schout-bij-nacht Stewart den 4den Dec. van Smyrna zou vertrekken en in de Grieksche en Italiaansche wateren stationeren. De Generaal Williams en Kerim-Pacha, de verdedigers van Kars, zijn tot muchirs (maarschalken) benoemd.

Het verkrijgen van verlof is thans voor de Engelschen in de Krim zeer moeijelijk.

Binnenland.

Staten-Generaal.

Eerste Kamer.

ZITTING VAN DONDERDAG, 13 DECEMBER.

De VOORZITTER deelt mede, dat door de afdeelingen benoemd zijn tot voorzitters en onder-voorzitters de heeren: 1e afdeeling van Sasse van Ysselt en Borski; 2e. afdeeling Insinger en Lotsy; 3e afdeeling van Swinderen en Rijckevorsel; 4e afdeeling van Nispen van Pannerden en Aylva van Pallandt.

Van de Tweede Kamer zijn ontvangen de 15, gisteren door haar aangenomen wetsontwerpen, waaronder Hoofdstuk XI en XII der Staatsbegrooting voor 1856.

De Comm. van Rapporteurs is gereed met haar algemeen verslag over het ontwerp van wet, houdende bepalingen omtrent den tijdelijken opslag van meel in entrepôt en andere bergplaatsen. Drukken en ronddeelen, wordende de beraadslagingen over dit ontwerp bepaald op morgen ochtend ten 11 ure. De Vergadering wordt tot dien tijd gescheiden.

Tweede Kamer.

ZITTING VAN WOENSDAG, 12 DECEMBER.

(VERVOLG, zie ons vorig Nummer.)

De heer VAN DEINSE heeft alleen het woord gevraagd om te verklaren, dat, hetgeen door den heer Baud is aangevoerd, niets kan afdoen tegen de wenschelijkheid tot herziening der slaven-reglementen, want alles zal toch afhangen van de wijze en de mate van herziening en verbetering, en daartegen kan niemand bezwaar hebben.

De MIN. VAN KOLONIEN beantwoordt de verschillende sprekers. Hij kan niet denken, dat de heer Elout bedoeld heeft, dat hij thans verklaringen zal afleggen, die hem later in zijne aanstaande betrekking zouden binden. Vóór de aanvaarding dezer betrekking legt hij den ambtseed af, en daarin moet genoegzame waarborg gevonden worden. Hij is evenwel bereid inlichtingen te geven, en daarbij verklaart hij, dat de billijkheid, zedelijkheid en godsdienstzin steeds door hem gewaardeerd zijn; het zal zijn streven zijn om ook in dien zin het vertrouwen, dat hij genoot, waardig te blijven. Intusschen wijst hij, ten aanzien van die punten, op art. 121 en het slot van art. 124 van het Indisch regerings-reglement. Maar hij doet bovendien opmerken, dat men niet uit het oog moet verliezen, dat men in Indië met eene overgroote bevolking te doen heeft, die niet het Christendom belijdt; hij is het eens, dat het islamismus niet moet worden versterkt, maar er mag ook niets gedaan worden om de opvoeding en het onderwijs van den Mahomedaan te belemmeren. Iets anders is het met het Heidendom op de Westkust van Sumatra en de Batta-landen; daar wordt reeds het zendelingswerk met vrucht volbragt. De bijzondere nijverheid is in de laatste jaren veel uitgebreid.

Z. Exc. zal den heer Groen niet volgen in de ontwikkeling zijner denkbeelden nopens den toestand der slavernij in West-Indie; maar op de vraag: wat het gevolg zal zijn van de motie van orde van 29 November ll., antwoordt hij, dat dat besluit niet zal worden verontachtzaamd. De zaak maakt op dit oogenblik een onderwerp van raadpleging van het geheele kabinet uit. De Kamer moet niet uit het oog verliezen de veelvuldige bezigheden, die de begrooting hem oplevert, na dat tijdstip en tot aan den dag zijner aftreding zal hij er zich veel aan laten gelegen liggen.

Nu de Minister toch aan het woord is, moet hij terugkomen op hetgeen in de zitting van 29 November ll. verhandeld is over de plantage Catharina Sophia, en het deswege gesprokene door den heer Hoffman, met betrekking tot het commissie-loon van een Rotterdamsch handelshuis. De Minister was dien dag niet voorbereid op de vragen van den heer Hoffman; hij wist alleen, dat het commissieloon thans 2 pCt. bedroeg. Wat nu door den heer Hoffman is medegedeeld, deed hem in de onzekerheid verkeeren, wat vragen gemeten werd. Thans komt het hem billijk en pligtmatig voor, aan den heer Hoffman te verzekeren, dat, wat hij bedoelt, eene vergissing is. Bij nader onderzoek is hem gebleken, dat vóór 1852 en bijzonder gedurende het tijdperk, dat de Surinaamsche suiker aan het Rotterdamsch handelshuis werd geconsigneerd, dat sedert 1849 met de realisatie belast was, niet meer dan 2 pCt. is betaald. De Minister vermeent ook den heer Hoffman op het spoor der vergissing te kunnen brengen. In de stukken, die de heer Hoffman destijds onder de oogen heeft gehad, was wel een cijfer van 5 pCt. vermeld, maar dit betrof slechts de *rente*-berekening van uitgeschoten gelden door dat Rotterdamsch huis, en geenszins commissie-penningen.

De heer VAN HOËVELL zegt, dat hij bij de optreding van den tegenwoordigen Min. van Kolonien in het vorig kabinet moest verondenstellen, dat hij de beginselen was toegedaan van het hoofd van het toenmalig kabinet. Hij heeft dus gedurende de eerste jaren van zijn bestuur den Minister ondersteund. Later is het hem meer en meer duidelijk geworden, dat hij zich vergist had, en het werd hem duidelijk, dat de Min. onder den invloed en indruk ging van den afgevaardigde uit Amsterdam, die lang aan het hoofd van het Depart. van Kolonien heeft gestaan. Dat is bij de zamenstelling van het Indisch regerings-reglement duidelijk gebleken. Hij heeft dus alleen 's Ministers beginselen, doch niet zijn persoon bestreden. Hij zal nu niet doen wat hij in vorige jaren heeft gedaan en geen strijd meer voeren tegen den Minister, bij het verlaten van zijn zetel. Hij acht dien strijd, onder die omstandigheden, nutteloos. Hij hoopt, dat de Min. van Kolonien, als hij aan het hoofd zijner nieuwe gewigtige betrekking zal staan, daarin zal handelen met zulk eene uitkomst, dat die aan het einde van zijn landvoogdschap van Indie, gelukkiger voor dat land zal zijn, dan gedurende het tijdperk, dat hij met de portefeuille van Kolonien belast was. Er is geen haat of wrok in zijn gemoed tegen den Minister: maar hij betreurt het, dat hij niet voldaan heeft aan de verwachtingen, die ieder van hem moest koesteren, toen hij in het vorig kabinet optrad. Hij zal tegen de begrooting stemmen, omdat daarop uitgaven voorkomen, die er niet op behooren, als het depôt te Harderwijk en de school te Delft.

De heer BAUD zegt, in antwoord aan den heer Groen, dat die Spreker zoodanig gewoon is aan het uitdeelen van striemen, dat hij zich niet eens verbeelden kan, dat zij anderen deeren. Hij wil hem gaarne de hand van verzoening toereiken, omdat dit voor den beleedigde het gemakkelijkste is.

De heer HOFFMAN zegt, dat het hem aangenaam is, dat de Min. de zaak, waarover hij in eene vorige vergadering inlichting had gevraagd, heeft toegelicht en daardoor de door hem begane en door den Minister gehomologeerde dwaling heeft uit den weg geruimd. Hij schaamt zich nimmer eene dwaling ter goeder trouw eerlijk te erkennen; het blijkt nu, dat hij zich vergist heeft in het cijfer. Hij zegt den Minister dank, dat hij hem in de gelegenheid heeft gesteld dit te erkennen, maar hij voegt er bij, dat hij van zich afwerpt de zijdelingsche insinuatie, als had hij eenigen blaam op iemand willen werpen. Hij heeft, bij het vragen der inlichting, uitsluitend het belang van 's Rijks schatkist, zonder eenig bijoogmerk, voor oogen gehad.

De heer VAN LIJNDEN meent, dat, zoo het eene waarheid is, dat de Minister onder den indruk moge gestaan hebben van een geacht lid der Kamer, hij getoond heeft dat hij zich aan dien indruk wist te onttrekken. De Minister heeft getoond al het mogelijke te willen doen, om aan zijne goede bedoelingen nopens de slavernij gevolg te geven. Intusschen doet Spreker opmerken, dat de Minister in Maart jl., eene belofte te dier zake heeft gedaan, die voor zijne aftreding niet vervuld is, hetgeen hem vooral leed doet voor de 40.000 slaven, wier lot van de vervulling der belofte afhangt.

De heer GROEN VAN PRINSTERER reikt ook zijnerzijds de hand van verzoening aan den heer Baud toe. Hij verklaart, dat hij volstrekt geene bedoeling gehad heeft den Spreker eenigermate te beleedigen. Hij licht zijne gezegden nader toe, welke door den heer Baud onjuist zijn opgevat. Hij heeft nooit de opregtheid van den heer Baud, noch in dit, noch in eenig ander opzigt betwijfeld, maar Spreker gelooft zijnerzijds zoodanige bewijzen daarvan te hebben gegeven, dat ook aan zijne opregtheid niet getwijfeld moet worden.

De algemeene beraadslagingen worden daarna gesloten, en al de artikelen van het hoofdstuk achtervolgens *aan-genomen*.

Daarna wordt het geheele hoofdstuk in stemming gebragt en *aangenomen* met 44 tegen 14 stemmen.

Tegen de heeren van der Veen, Dullert, Jespers, Hoynck van Papendrecht, L. D. Storm, de Poorter, Strens, Reinders, Westerhoff, van der Linden, van Hoëvell, van Bosse, Blaupot ten Cate en Zylker.

Hoofdstuk XII (onvoorziene uitgaven) wordt daarna zonder beraadslaging *aangenomen* met 57 tegen 1 stem.

Hiermede zijn al de hoofdstukken der begrooting van uitgaven afgehandeld en aangenomen.

Daarna worden achtervolgens verschillende ontwerpen behandeld, waaromtrent vroeger bepaald was, dat zij aan de orde zouden worden gesteld, vóór de beraadslaging over de wet op de middelen. Die ontwerpen worden met, met algemeene stemmen aangenomen, zij zijn: 1o. nopens de begrooting der Landsdrukkerij; 2o. tot onteigening ten algemeene nutte voor den aanleg van den weg van Uden naar Overlangel (Noordbrabant) en 3o. 9 ontwerpen, houdende provinciale belastingen.

4o. De beraadslagingen worden daarna geopend over het ontwerp van wet tot verhooging van hoofdstuk V der Staatsbegrooting voor 1855. (Subsidie ten behoeve van de maatschappij van Weldadigheid.)

De heer VAN AKERLAKEN vraagt nopens het eerste art. of er niet het vooruitzigt bestaat, dat er later nog eene suppletoire begrooting van ƒ 40,000 zal worden aangeboden? Zoo ja, dan had hij liever in eens eene voordragt van ƒ 140,000 aangeboden gezien, dan slechts van eene ton.

De MIN. VAN BINNENL. ZAKEN gelooft, dat het crediet van ƒ 100,000 voldoende zal zijn, om de zaken der Maatschappij gaande te houden, tot dat de commissie, die benoemd is, haar verslag zal hebben uitgebragt, en er eene definitieve beslissing zal kunnen worden genomen.

Het ontwerp wordt *aangenomen* met 52 tegen 6 stemmen.

Tegen, de heeren Reinders, van der Linden, Thorbecke, Zylker, van der Veen en L. D. Storm.

5o. Vervolgens komt in behandeling het ontwerp wegens de tijdelijke vermindering der invoerregten op de granen en andere levensmiddelen.

De heer THORBECKE heeft op art. 1 en 4 een amendement voorgesteld, strekkende om het aardappelenmeel ook

in de vrijstelling te doen deelen, en wel uit hoofde van het belang, dat onze papier- en andere fabrieken daarbij hebben, voor wie dat meel grond- of hulpstof is; en ten andere omdat, hoe vrijer het vreemde aardappelenmeel bij den invoer zal zijn, hoe veel te minder onze eigene aardappelen aan hunne bestemming als voedingsmiddel worden onttrokken.

De MIN. VAN FIN. verwijst te dezer zake naar de opmerkingen, daaromtrent reeds in de Memorie van Toelichting gemaakt, dat het beter is dit punt bij eene herziening van het tarief te regelen, en merkt daarbij nog op, dat de bedoelde vrijstelling wel in het belang zou zijn van onze papier-fabrieken, maar daarentegen weder ten nadeele van andere onzer fabrieken, die zelf aardappelen-meel maken. De Minister laat echter aan de Kamer over, te kiezen tusschen het bepaalde in het ontwerp en het amendement.

De heeren THORBECKE en ROCHUSSEN, alsmede de Min. voeren nog kortelijk het woord; Z. Exc. geeft daarbij te kennen, dat de herziening van het tarief niet zoo heel ver verwijderd kan zijn. Immers, zonder over al- of niet-opzegging van loopende tractaten te spreken, zoo volgt toch uit art. 2 der wet van September 1854, dat de herziening op een bepaald tijdstip moet plaats hebben.

Het amend. wordt *aangenomen* met algemeene (62) stemmen; daarop ook het aldus gewijzigd artikel. Ook de volgende artikelen worden goedgekeurd, na opneming in het 4e. van het door den heer Thorbecke voorgestelde amend. Ten slotte wordt de geheele wet met eenparige stemmen *aangenomen*.

De commissie tot de verzoekschriften brengt nog verslagen uit op adressen, die in verband staan met de wetten op het gedistilleerd en de bieren en azijnen.

Daarna is de vergadering gescheiden tot morgen ochtend ten 11 ure.

ZITTING VAN DONDERDAG 13 DECEMBER.

De VOORZITTER deelt mede, dat door de afdeelingen benoemd zijn tot rapporteurs over het voorstel van den heer van Hoëvell, tot het houden eener enquête omtrent de aanbesteding der levering van muntplaatjes voor de koperen pasmunt voor Ned. Indie, de heeren Delprat, van Goltstein, Mackay, van Nispen van Sevenaer en Groen van Prinsterer.

Aan de orde van den dag zijn de beraadslagingen over het ontwerp van wet tot aanvulling der wet van 1822 op het binnenlandsch gedistilleerd.

De heer WINTGENS brengt onderscheidene bedenkingen in het midden; in de *eerste* plaats omtrent de wijze, waarop dit ontwerp aan het onderzoek der Kamer is onderworpen. Het betreft niet alleen de aanvulling van hetgeen door de afschaffing van den gemaal-accijns noodzakelijk is geworden, maar eene herziening eener belangrijke wet, ten aanzien van eene belasting, die jaarlijks 4 millioen opbrengt. Hij betreurt de te late indiening van dit ontwerp; toen het in de afdeelingen werd onderzocht, was er nog geen adres van belanghebbenden bij de Kamer ingekomen. Hij kan het niet goedkeuren om eene zoo gewigtige zaak zoo maar bij sub- en opreptie tot beslissing te brengen. Hij ondersteunt dus zeer het denkbeeld, om de wet slechts tijdelijk te doen werken. In de *tweede* plaats betwijfelt Spr. of de opsteller van het primitief ontwerp voldoende bekend is met de zaak der branderijen en de vorderingen der industrie. Het gebruik van gerst, dat in den laatsten tijd zoozeer bij de branderijen is toegenomen, wordt bijv. in het ontwerp verboden. Ook de statistieke opgaven zijn niet juist, hetgeen Spreker uit officiële bescheiden van het bestuur der stad Schiedam aantoont.

Sprekers *derde* bezwaar is, of men zich wel genoegzaam heeft losgemaakt van den ouden toestand, toen de belasting op het gemaal nog bestond. De artt. 1—5 belemmeren z. i. de uitoefening van het bedrijf, zonder een wezenlijk effect op te leveren, en aan den anderen kant meent hij, dat er geene genoegzame waarborgen in het ontwerp te vinden zijn tegen clandestine branderijen. Ten *vierde*, wat het stelsel der wet betreft, begrijpt Spr. niet, waarom men den brander niet wil vrijlaten om zooveel meel per vat beslag te gebruiken, als hij wil. De belasting wordt geheven van de consumtie en niet van de fabricage. Men moet streng wezen op frauduleusen uitslag, maar men moet den brander vrijlaten in zijn bedrijf, om zooveel uit zijn grondstof te halen als hij wil. Hij beroept zich op een adres van de Kamer van Koophandel en fabrieken te Schiedam, waarin het denkbeeld van streng toezigt, gepaard aan vrijheid van het bedrijf, besproken wordt.

De heer VAN BOSSE onderwerpt eenige beschouwingen van algemeenen aard aan de beoordeeling der Kamer; hij zal zeer kort zijn, want hij zou schromen, om de Kamer, die sedert eenige dagen zoo ongaarne in het gezelschap van koper-fabrikanten heeft doorgebragt, nu weder lang met de fabrikanten in gedistilleerd bezig te houden, zijnde er hier geen sprake van teleurgestelde speculanten, maar van fabrikanten, die teleurstelling vreezen. Hij karakteriseert de strekking der wet, zijnde: verbetering en uitbreiding der wet van 1822; aanvulling van noodzakelijke bepalingen in wat de hoofdzaak der wetgeving op het gedistilleerd betreft, om het status quo te handhaven; voorts om surveillance te versterken en te verbeteren, en eindelijk om ontduiking van gemeentebelastingen tegen te gaan. De bepalingen dezer wet zijn hoogst belangrijk en grijpen diep in een belangrijken tak van nijverheid. Tegen de bepalingen tot bevestiging van den bestaanden toestand, heeft hij weinig of geen bezwaar. Ook de gestrengheid der bepalingen keurt hij in het belang der schatkist goed, maar die strengheid heeft hare grenzen, en er is z. i. eene luxe van voorzorgen, waarvan men wel eenige achterwege zou kunnen laten. Daaronder rangschikt hij vooral art. 9 van het gewijzigd ontwerp. De artikelen echter, die strekken om de fraude van gemeentebelastingen tegen te gaan, acht hij al te streng en te belemmerend, zonder nut, en zullende leiden om het bedrijf van den likeurstoker te vernietigen. Hij deelt ook het bezwaar, dat de tijd te kort is geweest, om al de bedenkingen der veelvuldige adressen naar behooren te onderzoeken. Hij zou het zeer toejuichen, als eenig lid een voorstel deed, om deze wet slechts tijdelijk en voor slechts eenige, twee of drie, jaren te doen werken, want ook hij beaamt, dat er geen genoegzame tijd is geweest, om zulk een belangrijk onderwerp met kennis van zaken te behandelen en te beslissen. Men had onmiddellijk na de afschaffing van den accijns op het gemaal aan het werk moeten gaan.

De heer VAN ZUYLEN VAN NYEVELT ondersteunt zeer de bedenking, dat de Kamer niet genoeg is ingelicht en dat er geen tijd en gelegenheid is geweest om te midden van veelvuldige andere werkzaamheden, deze zaak behoorlijk te onderzoeken. Onder deze omstandigheden is hij wel bereid om noodzakelijke aanvullingen tot stand te brengen, maar hij is niet genegen om nieuwe bepalingen in te voeren, die diep ingrijpen in een belangrijken tak van industrie; hij wijst vooral op de artt. 34 en 40; hij wijst ook op de moeijelijkheden, die daaruit voor de likeurstokers zullen voortvloeijen, zoodat dit bedrijf onder deze wet onmogelijk zal zijn uit te oefenen.

De heer ROCHUSSEN zegt, dat zij, die meenden dat hij, omdat hij een voorstander is van beperking van het gebruik van gedistilleerd, daarom tegen deze wet zou zijn, zich daarin zouden bedriegen, want ook al was hij voorstander van eene geheele afschaffing van dit gebruik, dan nog zou hij dit niet door indirecte middelen willen verkrijgen, of door vernietiging van een belangrijken tak van nijverheid, als de branderijen zijn. Hij betreurt mede, dat dit ontwerp eerst zoo laat is ingediend, en dat het eerst na het reces, te midden van het begrootingswerk, en niet bij de opening der zitting, is ingezonden.

Ook hij heeft uit dat oogpunt dezelfde bezwaren, die reeds door de vorige sprekers zijn uiteengezet. Wijziging van belastingwetten vordert groote voorzigtigheid bij hare vaststelling; men vergist zich meermalen omtrent hare werking. Als voorbeeld wijst hij op de wet van 1854 omtrent de meelfabrieken. Toen heette het: het land zal nu overdekt worden met meelfabrieken, en, wat heeft de Minister nu zelf bij de afschaffing van den gemaal-accijns moeten erkennen, dat er geen enkele meelfabriek was opgerigt dan ééne, waarvoor de wet van 1854 eigenlijk gemaakt werd. Hij is nog niet voor het denkbeeld eener tijdelijke werking, want als die werking *slecht* is, dan kan daardoor groote schade en nadeel berokkend worden. Hij zal afwachten wat door den heer van Bosse, ten deze zoo speciaal deskundig, zal worden bijgebragt.

De heeren de Poorter, Storm van 's Gravesande, Wintgens, Hoffman en anderen voeren nog het woord en opperen verschillende bedenkingen.

De MIN. V. FIN. resumeert die bedenkingen. In de eerste plaats beantwoordt Z. Exc. de opmerking, dat er een korten tijd tot onderzoek is geweest. Het lot der wet op het gemaal was onzeker; daarna waren er veelvuldige bezigheden te verrigten. Er zijn tusschen de aanneming van het ontwerp nopens het gemaal en de aanbieding van het tegenwoordig ontwerp slechts drie maanden verloopen. Die tijd moest gebruikt worden om eerst de adviezen van hoofdambtenaren in te winnen; daarna moest het ontwerp bewerkt worden; vervolgens werd het in den raad der Ministers gebragt, waarna het aan den raad van State werd verzonden; men heeft dus voor zulk een onderwerp wezenlijk niet te veel tijd gehad. Eene tweede aanmerking was, dat de wet zich niet bepaalt tot de noodzakelijkste veranderingen, maar ook strekt tot wijziging der wet van 1822.

Hierop antwoordt Z. Exc., dat het meeste daarvan reeds in de practijk bestond, krachtens Koninklijke besluiten. Hij werpt van zich af het verwijt, dat de Regering deze wet bij sub- en opreptie aan de Kamer wil opdringen. Ten *derde* wilden sommigen een geheel nieuw stelsel. Maar de wet van 1822 heeft toch zoo slecht niet gewerkt; het getal branderijen is met 154 vermeerderd; die wet is dus niet zoo belemmerend voor dezen tak van nijverheid; het zou onvoorzigtig zijn, indien zij thans de opbrengst van den accijns op het gedistilleerd op losse schroeven zou hebben gesteld. Ook zeide men, dat men alleen den uitslag moest treffen en dat, als die frauduleus was, men dien dan streng moest straffen. De Minister antwoordt daarop, dat hij dit zou kunnen toestemmen, als dat mogelijk was; maar zoolang de schatkist de opbrengst noodig heeft, moet zij alle middelen bezitten om behoorlijk te kunnen controleren. Hij merkt ook nog op, dat er wel, tijdens het onderzoek in de afdeelingen, een adres over het ontwerp was ingekomen, namelijk van de Kamer van Koophandel en fabrieken te Schiedam, en die bedenkingen vindt men ook in het voorloopig verslag terug. Z. Exc. betoogt wijders, dat de strenge bepalingen noodig zijn; hij herinnert aan het gebeurde met de zoutwet; toen ook werd door de belanghebbenden voorspeld, dat die industrie te gronde zou gaan en thans verklaren onderscheidene zoutzieders, dat zij zeer tevreden zijn met die strenge bepalingen, destijds gemaakt.

Z. Exc. komt nu tot de hoofdbezwaren, die gerigt zijn tegen de artt. 34, al. 2, en art. 40, welke artt. zijn voorgedragen in het belang der gemeenten. Tegenover de bezwaren der likeurstokers en grossiers staan die van de gemeentebesturen en hij wijst op brieven deswege, houdende klagten over frauduleuse handelingen van sommige grossiers en slijters. Van die zijde wil men het vervoer tot minder dan 10 kannen (maar op 4 of 5) brengen. Doch hij voelt het bezwaar voor sommige leden, om dadelijk over het ontwerp te beslissen; hij wil niet doordrijven iets, wat bezwarend is voor een grooten tak van nijverheid of voor grossiers en likeurstokers. Het onderwerp heeft voorziening noodig, maar het heeft niet zooveel haast, dat het reeds vóór 1o. Januarij 1856 moet geregeld zijn.

Om dus aan de bezwaren te gemoet te komen, trekt hij de 2e. al. van art. 34 en art. 40 in. Wat het verlangen aangaat, om aan de wet een tijdelijk karakter te geven, hij zal de bewoordingen van het amend. van den heer Wintgens afwachten, om er zich over te verklaren.

De heer VAN BOSSE houdt zijn bezwaar nader vol.

De algemeene beraadslagingen worden daarna gesloten.

Art. 1 wordt zonder beraadslaging aangenomen.

Art. 2. Daarover ontstaat eene woordenwisseling.

Artt. 2, 3 en 4 worden *aangenomen*.

Morgen voortzetting.

De afdeelingen van de Tweede Kamer der Staten-Generaal hebben zich heden ochtend ten 10 ure bezig gehouden met het voorstel van den heer VAN HOËVELL, tot het houden eener enquête omtrent de aanbesteding der levering van muntplaatjes vóór de koperen pasmunt voor Nederlandsch Indie, aldus luidende:

„De ondergeteekende heeft de eer, naar aanleiding van art. 117 van het Reglement van Orde, het navolgende voorstel aan de beslissing van de Tweede Kamer der Staten-Generaal te onderwerpen.

„De Kamer besluit tot het benoemen van eene commissie, welke belast zal zijn met het onderzoek der volgende punten:

„1o. Hebben er, vóór of bij de aanbesteding der leverantie van plaatjes tot vervaardiging van koperen munt voor Nederlandsch Indie, feiten plaats gehad, of zijn er verzuimen gepleegd, die leiden moesten tot wering of tot beperking van de vrije mededinging, of die ongelijkheid van toestand tusschen de mededingers te weeg brengen moesten?

„2o. Is er, na de aanbesteding, in strijd met hare voorwaarden gehandeld?

„3o. Is door de aanbesteding, zoo als die heeft plaats gehad, en door de gunning aan de heeren P. van Vlissingen en C°. aan den Staat schade toegebragt?

„4o. Zijn aan de aannemers grootere of andere voordeelen toegekend of verleend dan in het bestek van voorwaarden van aanbesteding waren uitgeloofd? Zoo ja, is daardoor de Staat benadeeld?

„VAN HOËVELL."

De bij dit voorstel gevoegde Memorie van Toelichting luidt als volgt:

„Een voorstel tot enquête betrekkelijk hetgeen vóór, gedurende en na de aanbesteding van de leverantie van plaatjes tot vervaardiging van de koperen munt voor Nederlandsch Indie is voorgevallen, werd door twee leden der Kamer gedaan in de zitting van 11 December jl., maar in dezelfde zitting weder ingetrokken.

„De beweegredenen tot die intrekking bestonden hierin, dat uit de aangenomen motie van orde genoegzaam gebleken zou zijn, dat de Kamer geen nader onderzoek in deze aangelegenheid verlangde.

„Daar echter, volgens de meening van den ondergeteekende, geene gevolgtrekking hoegenaamd uit deze motie is op te maken, dan alleen dat men de discussien *bij die gelegenheid* daarover wilde sluiten, heeft hij de eer aan de Kamer voor te stellen om eene commissie van onderzoek te benoemen, ten einde de verschillende feiten, die èn in de ingekomen adressen èn in de discussien ter sprake zijn gebragt, nader te onderzoeken.

„De discussien in de Kamer hebben tot dusverre niet tot eene bepaalde uitkomst geleid. De aangevoerde feiten zijn besproken, maar een oordeel over hunnen zamenhang en hunne beteekenis is niet geveld.

„Ondertusschen is zulk een oordeel, vooral in den tegenwoordigen stand der quaestie, volstrekt noodzakelijk, niet alleen in het belang der Ministers, maar ook in het belang der Kamer, die geroepen is om te waken, dat eene aangelegenheid van zulk een gewigt voor de belangen van den Staat niet in een nevel van geheimzinnigheid blijve gehuld.

„'s Gravenhage, 11 December 1855.

„VAN HOËVELL."

's Gravenhage, 13 December.

Z. M. heeft benoemd tot regter in de arrondissements-regtbank te Breda, mr. K. A. Meeussen, advocaat aldaar en lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Z. M. de Koning heeft gisteren ten 5½ ure in een plegtig gehoor ontvangen Monseigneur Septime Marie Vecchiotti, apostolisch internuntius bij het Nederl. Hof. Monseigneur werd daartoe door 's Konings- ceremoniemeester met eene hofkoets van het hôtel *Paulez* afgehaald, en na afloop der plegtigheid derwaarts teruggebragt.

Dingsdag jl. heeft Z. Exc. de Minister van staat, de heer Rochussen, een groot diner gegeven, dat vereerd werd met de tegenwoordigheid van Z. D. H. den Hertog van Saxen-Weimar en HDs. Zoon, den Hertog Gustaaf, en dat door vele andere aanzienlijken werd bijgewoond.

Het heeft de aandacht van Z. Exc. den Minister van Oorlog getrokken, dat manschappen tot de reserve der nationale militie behoorende, zich bij prov. commandanten of chefs der corpsen hebben vervoegd, met verzoek om onder de wapenen te treden; en aangezien in de militaire bepalingen niet voorkomt dat zoodanige manschappen vóór den bepaalden tijd onder de wapenen kunnen komen, zonder eene verbindtenis voor zes jaren aan te gaan, zijn zij ook steeds afgewezen geworden. Op grond van het groot aantal ontbrekende vrijwilligers, gevoegd bij de aanhoudende duurte, die het voor velen onmogelijk maakt aan den kost te komen, heeft Z. Exc. onder dagteekening van 6 dezer N°. 17 B, voormelde autoriteiten aangeschreven, dat de miliciens der reserve, die zich mogten aanmelden, in werkelijke dienst zullen worden opgenomen, zonder dat zij eene verbindtenis behoeven aan te gaan, en slechts moeten voorzien zijn van een bewijs van het bestuur hunner woonplaats, *dat zij niet in hun onderhoud kunnen voorzien*. Al verder is daarbij bepaald, dat zoodanige manschappen, wanneer de overige leden hunner ligting onder de wapenen zijn, zij met deze ten aanzien van groot verlof en andere gunsten weder geheel zullen worden gelijk gesteld. *(U. Ct.)*

Het nieuw ontwerp van wet op het onderwijs is, naar men verzekert, nog bij den Raad van State in overweging. De Minister van Binnenlandsche Zaken zou er op aandringen, dat het spoedig aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal kunnen medegedeeld worden.

Dezer dagen is officieel geworden de verandering in de uniform der zee-officieren; zij heeft alleen betrekking op den jas voor gewone dienst en op de muts; op de wijze zoo als onlangs is medegedeeld, moeten met 1 Jan. 1857 alle de veranderingen hebben plaats gehad.

De *Amsterd. Ct.* meldt. dat er nog vóór het eindigen van dit jaar eene nog al belangrijke promotie bij de Marine zal plaats hebben.

De Staatsraad, Commissaris des Konings in de provincie Zuid-Holland heeft bij besluit van 8 December bepaald, dat de jagt op klein wild, bedoeld bij art. 17 der wet van den 6den Maart 1852 (*Staatsblad* no. 47), voor dit jaar in de provincie Zuid-Holland zal worden gesloten op Zaturdag, den 22sten December a. s. met zonsondergang; blijvende evenwel de uitoefening der jagtbedrijven, bedoeld bij art. 15 lett. *i* en *k* der aangehaalde wet, het vangen van lijsters met paardenharen strikken en van leeuwrikken en vinken met slagnetten tot en met ult. Februarij 1856 toegelaten.

Den 9en dezer is te Parijs overleden, de heer J. P. Pescatore, bankier, consul-generaal der Nederlanden, ridder en commandeur van verscheidene orden.

Naar men verneemt, heeft de heer Mr. A. Brocx, uit aanmerking zijner vergevorderde jaren, een eervol ontslag verzocht uit den door hem bekleeden post van griffier bij den Hoogen Raad der Nederlanden. (*Weekbl. v. h. Regt.*)

De Kon. bibliotheek alhier heeft dezer dagen ten vervolge ontvangen het achtste en negende deel der prachtuitgave van de werken van *Frederik den Groote*, waarvan een exemplaar door Z. M. den Koning van Pruissen aan die inrigting vereerd wordt.

Maandag ll. nam de heer Jhr. Mr. A. van der Goes, afgetreden majoor van het 1e batt. der dd. schutterij alhier afscheid van het corps onder-officieren van dat battaillon, benevens van het bestuur der onderofficiers-vereeniging *de Oefenschool*, waarvan Z. H. Ed.Gestr. eerelid was. Tot dat einde was het korps des avonds in het locaal der vereeniging bijeengeroepen, hetwelk voor deze gelegenheid met vlaggen gedecoreerd was. Daar verscheen Z. H. Ed.Gestr., vergezeld van zijnen adjudant, den heer Verkerk, ten 8½ ure; hij werd ontvangen door eene commissie en met een welkomstzang begroet. Hierop werd door Z. H. Ed.Gestr. een hartelijk woord van dank uitgeproken voor het dezer dagen ontvangen bewijs van achting en was verheugd zich hier door allen omringd te zien. Daarna werd hun een collation aangeboden. Gedurende dien tusschentijd werd het woord verzocht door den president der onderofficiers-vereeniging en eene hulde uitgesproken door den sergeant Zerb, die Z. H. Ed.Gestr. daarna een fraai bewerkt album, voorzien van de wapens der schutterij en der familie van der Goes, de verschillende voordragten en de handteekeningen van het corps onderofficieren, aanbood. Tot omstreeks 10½ ure bleef Z. H. Ed.Gestr. tegenwoordig, onderhield zich met een ieder op het minzaamst en verliet, nadat nog een afscheidsgroet door het corps gezongen was, diep getroffen over de ontvangst en hartelijke toespraak van een ieder, dat corps, over hetwelk hij meer dan 10 jaren het bevel had gevoerd. Bij gelegenheid van deze aftreding, werd nog door Z. H. Ed.Gestr. aan den heer luit.-adjudant Verkerk een fraai geëmailleerde zilveren sigarenkoker, als een blijk van aandenken, aangeboden.

Den 31 December 1853 is uit officiële opgaven gebleken, dat in dit rijk 4206 gevangenen waren, en dat van de 100 bij hunne komst, 43 en een half door elkander niet konden lezen en schrijven. Verder blijkt uit die opgaven, dat *een zesde* deel der gevangenen geen beroep kent, en *een derde* deel behoort onder de klasse van arbeiders, houtzagers, kruijers en sjouwers, die geen eigenlijk ambacht hebben. Deze opgaven toonen duidelijk aan, dat er meer moet gedaan worden voor de opvoeding en het onderwijs van de geringe volksklasse. (*H.*)

✱ **Scheveningen**, 11 Dec. Men weet, dat aan de Hervormde kerk alhier belangrijke herstellingen zijn aangebragt, zoodat de tempel des Heeren thans, dank zij de milde bijdragen van vele leden, de ondersteuning uit de provinciale fondsen en de goede en ijverige zorgen van heeren kerkvoogden enz., als het ware, in een nieuw kerkgebouw is herschapen. Eergisteren, Zondag, heeft de plegtige inwijding van ons kerkgebouw voor eene talrijke schare plaats gehad, door den WelEerw. Zeer Gel. heer Ds. J. A. Meulemans, die daartoe tot tekst gekozen had 1 Kor. 16: 29 laatste gedeelte: « Aanbid den Heere in de heerlijkheid Zijns heiligdoms. » De kernachtige en uitgebreide rede, welke de hooggeschatte en geachte leeraar der gemeente bij deze gelegenheid uitsprak, werd met de meeste aandacht aangehoord, en liet op de menigte blijkbaar een diepen indruk achter.

Amsterdam, 11 Dec. Heden heeft de Arrond.-Regtb. uitspraak gedaan in de zaak van Jhr. M. Salvador, beschuldigd van laster, smaad en hoon tegen de Regtbank te Haarlem. Bij een breed gemotiveerd vonnis is de beklaagde schuldig verklaard en veroordeeld tot eene gevangenisstraf van 15 dagen, in eenzame opsluiting te ondergaan, eene geldboete van *f* 100 en in de kosten.

⊙ **Leijden**, 13 Dec. Heden is aan onze Hoogeschool tot doctor in de letteren gepromoveerd, de heer J. Soutendam, van Delft, na voordragt van een Spec. Litt. Inaug. *continens nonnullas observationes in Homero et Scenicis.*

Utrecht, 11 Dec. Heden promoveerde alhier tot doctor in de regten de heer B. Haverkamp Prins, van Landsmeer, met Theses.

✱ **Arnhem** 8 Dec. Gedurende de geheele maand November, en tot heden toe, hebben de mazelen, hier en in den omtrek, een groot aantal kinderen ten grave doen dalen; zelfs volwassenen zijn de slagtoffers dier kinderziekte geworden. Er waren weken, dat er tusschen de twintig à dertig jeugdige lievelingen aan de armen hunner ouders werden ontscheurd. Aan de stads-apotheek zijn dagen van honderd zestig à honderd tachtig recepten geweest, en nog altijd blijft die epidemie, zoowel in de woningen der gegoeden, als in die der minvermogenden heerschen.

§ **Dordrecht**, 9 Dec. Heden in de voormiddag godsdienstoefening werd in de Waalsche kerk alhier de voor deze gemeente beroepen predikant, de WelEerw. heer Ds. Perk in zijne dienst bevestigd door den WelEerw. heer Ds. Marcus, predikant te Rotterdam, die tot tekst gekozen had 2 Cor. IV : 4, 6 en 7, — terwijl in de avond godsdienstoefening de bevestigde zijne intreêrede hield naar aanleiding van Hand. XI : 14.

§ **Zutphen**, 12 Dec. Sedert gister drijft het ijs in de rivier den IJssel, 't welk tegen den nacht zoodanig toenam, dat men genoodzaakt was heden nacht de schipbrug alhier af te nemen. Verscheidene schepen liggen nog buiten de haven. Men verneemt, dat de in de vorige week van hier naar Holland vertrokken beurtschepen, te Kampen zijn blijven liggen.

Gouda, 12 Dec. Wij vernemen dat bij het wegbreken van een schuurtje gelegen achter een woning in de Lange Groenendaal te dezer stede is opgedolven een menschelijk geraamte, dat waarschijnlijk sedert geruimen tijd aldaar is begraven geweest. (*G. K.*)

Schoonhoven, 11 Dec. De rivier de Lek heeft heden ochtend gedurende den vloed over eene groote uitgestrektheid boven en beneden deze stad, zoo als men dat noemt, gezeten; vroeger met drijfijs bezet, is zij bij vallend water losgegaan; alle wegen open, doch sterk bezet met drijfijs. De waterstand, die zeer laag is, teekent hier aan de peilschaal ten 9 ure 's morgens 0,80 el. Door den sedert lang heerschenden oostenwind en lagen waterstand, is het lot van vele schepen of vaartuigen, zich op de rivier bevindende, bij onverhoopte toenemende vorst al reeds zorgelijk.

Tiel, 10 Dec. Heden vertoont zich het eerste drijfijs in de Waal, zoodat weldra de scheep- en stoomvaart geheel gestremd zal zijn.

Nijmegen, 11 Dec. In eene gisteren avond gehouden buitengewone gemeenteraadsvergadering, zijn behandeld de door heeren Gedep. Staten en het Departement van Binnenlandsche Zaken gemaakte aanmerkingen, op het besluit en daartoe betrekkelijke verordening, tot heffing van een accijns op het gemaal als eigen middel, medegedeeld bij besluit van den 4den dezer maand; en is het besluit en de verordening daarnaar gewijzigd, vastgesteld, om aan het gewestelijk bestuur, ter verkrijging der Koninklijke goedkeuring, te worden ingezonden. (*Arnh. Ct.*)

Hellevoetsluis, 11 Dec. In den loop dezer week zal van hier naar Brouwershaven worden gedetacheerd eene kanonneerboot, onder bevel van den luit. ter zee, 1e kl., H. P. Klerck; deze boot zal voor drie maanden victualie medenemen, terwijl hare bemanning wordt vermeerderd met één korporaal en tien mariniers.

Zwolle, 10 Dec. Gisteren is in het naburig Hattem een bijna ongehoord ongeluk voorgevallen. Twee kleine jongens, aan den rand van het Grift-kanaal bezig zijnde met knikkers te spelen, geraakte een der knikkers van den wal op het ijs. De beide knapen, om dien terug te halen, begaven zich op het zwakke ijs, doch zakten er terstond door; hun grootvader, daar in den omtrek zijnde, begeeft zich te water, doch door de diepte is het hem onmogelijk de kinderen te redden, tot dat eindelijk de vader er bij komende, mede in het kanaal zijn graf vond. Geen der ongelukkigen is kunnen gered worden.

Alkmaar, 8 Dec. De collecte voor de ongelukkige bewoners der Molduksche eilanden alhier gehouden heeft *f* 163.21 opgebragt.

— De gemeenteraad heeft besloten met 1 Januarij a. s. de stedelijke belasting op het gemaal af te schaffen.

Publieke Vermakelijkheden.

Kon. Fr. Schouwb., Zaturdag, 15 December 6 ure. LA FAVORITE, grand opéra en 4 actes; LES JEUNES GENS, comédie en 3 actes.

Kon. Holl. Schouwb., Vrijdag, 14 Dec. 7 ure. GEREGTIGHEID EN WRAAK OF DE VADER REGTER OVER ZIJN ZOON, tooneelspel in 5 bedrijven naar het Fransch; gevolgd door: ALLE GOEDEREN GEMEEN, vrolijke vaudeville in 1 bedrijf.

Advertentiën.

H. A. M. ROELANTS, te Schiedam, geeft uit van

S. J. VAN DEN BERGH.

NIEUWE GEDICHTEN.

GR. 12°. MET VIGNET, IN LINNEN BAND. *f* 2.50.

Van denzelfden Auteur verscheen vroeger:

BALLADEN EN GEDICHTEN.

GR. 12°. MET VIGNET, IN LINNEN BAND. *f* 2.60.

(32.)



DE PILLEN VAN HOLLOWAY

zijn een zeker middel voor *waterzucht.* D... K....., *Zaandam*, was sedert 15 maanden zoo sterk lijdende aan waterzucht, dat het water door de poriën der huid dr[illegible] en hij driemaal daags zich van schoone windsels moest vo[illegible] zien. Telkens wanneer zijn geneesheer hem bezocht, da[illegible] hij hem misschien dood te vinden, en al zijne vrienden wa[illegible] hoopten op zijn herstel. Zijne zuster echter welke zelve [illegible] vorens veel baat bij de pillen van Holloway had ondervo[illegible] den, raadde hem ook dezelve te beproeven. Tot zijn gel[illegible] volgde hij dien raad, want in weinig weken tijds beg[illegible] zijn toestand zich te verbeteren en thans geniet hij wed[illegible] de beste gezondheid. Deze pillen werken uitmuntend in g[illegible] vallen van leverkwalen en galziekte.

Door het vermeerderd debiet zijn de prijzen als volgt: Doosjes Pillen à *f* 0.80, *f* 1.85, *f* 3.00, *f* 6.75, *f* 13.5[illegible] *f* 20.50. Potjes Zalf à *f* 0.80, *f* 1.85, *f* 3.00, *f* 7.0[illegible] *f* 13.85, *f* 20.25.

Zijn op franco aanvragen à contant te bekomen bij: M. VAN RENESSE, te 's Hage; bij B. ADAMA, te Amsterdam; bij L. J. GROOTENDORST, te Utrecht en bij J. STRAATMAN, Hoofd-depôthouder te 's Bosch, alsmede in HOLLOWAY'S Etablissementen te Londen, 244 Strand en te New-York, 80 Maiden Lane. (8.)

Per Telegraaf.

Munchen, 10 December. De Minister, Voorzitter van den Raad, baron von der Pfordten, is van hier naar Dresden a[illegible] gereisd, alwaar, naar men vermeent, raadplegingen zull[illegible] worden gehouden over eene gemeenschappelijk aan Rus[illegible] land te rigten nota. Men wacht genoemden Minister spoe[illegible] dig terug.

Prijs-Courant der Effecten.

PER TELEGRAAF.

AMSTERDAM, 13 December 1855.

	pCt.			
NEDERL. W. Sch.	2 1/2	62 1/4	5/16	1/4
Dito dito 1844.	3	73 11/16	3/4	11/16
Dito dito 1844.	4	—	—	—
O. I. L. 1844 . . .	4	—	—	—
Amort. Synd.	3 1/2	—	—	—
Hand.-maats.	4 1/2	128 1/2	—	—
BELGIE. certific. bij *Rotschild.* . .	2 1/2	50 1/16	—	—
RUSL. Bij *Hope* 1798 en 1816 . .	5	101	—	—
Dito 1828—1829 . .	5	100	—	—
Insch. in Assign. . .	6	—	—	—
Cert. van dito. . . .	6	56	—	—
Neg. 1831—1833. .	5	80 1/2	—	—
Hope en C°. 1840.	4	74 1/2	—	—
Stieglitz.	4	73 9/16	—	—
dito 1854.	5	79	1/4	79
Nieuwe Engels. . . .	4 1/2	86 1/4	—	—
POLEN. Certific. . .	4	67 3/8	—	—
Aand. Lot. fl. 500.		142 1/2	—	—
SPANJE. Nieuwe . .	1 1/4	20	1/8	1/8
Buitenl.	3	—	—	—
Binnenl. 6/m. . . .	3	33 3/16	1/4	1/4
Cert. Coup.		4 5/8	—	—
Amortisable		7 1/16	1/8	1/16
PORTUG. Lond. . . .	3	40 5/16	—	—
OOSTENR. Metal. 1816—1852. . . .	5	63 9/16	11/16	—
Dito 1849—1854. .	5	78 1/2	—	—
Dito Zilv. Nation. .	5	66 13/16	15/16	7/8
Dito 1847—1852. .	2 1/2	32 5/8	—	—
PRUISS. Lot. 1854. .	3 1/2	—	—	—
BRAZ. Lond. 1824. .	5	—	—	—
PERU 〃	4 1/2	—	—	—
MEXICO 〃	3	18 1/16	3/16	1/8
GREN. 〃	2 3/4	—	—	—
Uitgestelde.		—	—	—
ECUAD. Lond. . . .		3 7/16	—	—
VENEZ. 〃 . . .	4	—	—	—
Uitgestelde.	1 1/2	—	—	—

Onbeduidende markt. 5 pCt. Russen wederom lager; nieuwe Russen 5 pCt. 80 1/4 1/2.

LONDEN, heden.

Eng. geconsolid. . . .	3	pCt.	88 5/8 à —
Spanje.	1 1/4	〃	20 1/2 à —
Mexico	3	〃	19 3/4 à —

PARIJS, heden.

Fransche certific.	4 1/2	pCt. fr.	—
〃 〃	3	〃	64.75
Spanje	3	〃	—
〃	1 1/4	〃	—

WEENEN, 13 Dec.

Metalliek	5 pCt.	74 1/4
Nationaal	5 〃	77 5/8
Wissel London	〃	10.48
Zilver	〃	10 7/8

Gedrukt bij C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.